

לכלות את העולם, אלא כמו שנתבאר, וכל דרכיו כלם אמת וזכות להיטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקם של הצדיקים שהם הולכים בדרך האמת, עליהם פתוב (תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ.

וירע בעיני יי אשר עשה וימת גם אתו. רבי חייא פתח, (קהלת יא) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך וגו'. בא ראה כמה ראוי לאדם להזהר מחטאיו ולהזהר במעשיו לפני הקדוש ברוך הוא, משום שפמה שלוחים וכמה ממנים הם בעולם שהם הולכים ומשוטטים ורואים את מעשי בני האדם ומעידים עליו [ו"ח עליהו] עליהם, והכל פתובים בספר.

ובא וראה, בכל אותם החטאים שנטמא בהם האדם יותר בעולם הזה, זהו חטא שנטמא בו אדם יותר בעולם הזה ובעולם הבא - מי ששופך זרעו לריק ומוציא זרע לחנם ביד או ברגל ונטמא בו, כמו שנאמר (תהלים ה) פי לא אל חפץ רשע אפה לא יגרף רע.

בגד"ל זה לא נכנס למחצה ולא רואה תאר פניו של עתיק יומין, כמו שלמדנו, פתוב פאן לא יגרף רע, וכתוב ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', ומשום כף פתוב (ישעיה א) ידיכם דמים מלאו. אשרי חלקו של האיש שירא מרבונו ויהיה שמור מדרך רעה, ויטהר עצמו להשתדל ביראת רבונו.

בא ראה, בבקר זרע [את] זרעך. הפסוק הזה בארוהו, בבקר - זהו בזמן שאדם עומד בכחו ויהיה בעלומיו, אז ישתדל להוליד בנים עם אשה שראויה לו, שפתוב בבקר זרע את זרעך.

לשצאה עלמא אלא כמה דאתמר, וכל ארחוי כלהו קשוט וזכו לאוטבא להו בהאי עלמא ובעלמא דאתי. זפאה חולקהון דצדיקניא דאינון אזלי בארח קשוט, עלייהו כתיב, (תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ:

וירע בעיני יי אשר עשה וימת גם אתו. רבי חייא פתח, (קהלת יא) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך וגו'. תא חזי, כמה אתחזי ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי, ולאזדהרא בעובדוי קמי קדשא בריה הוא. בגין דכמה שליחן וכמה ממנן אינון בעלמא, דאינון אזלין ושאטין, וחמאן עובדיהון דבני נשא, וסהדין עלוי (ו"ח עליהו) וכלא בספרא כתיבין.

ותא חזי, בכל אינון חובין דאסתאב בהו בר נש בהאי עלמא, דא איהו חובא דאסתאב ביה בר נש יתיר בהאי עלמא ובעלמא דאתי. מאן דאושיד זרעיה בריקניא, ואפיק זרעא למגנא בידיא או ברגלא ואסתאב ביה. כמה דאת אמר, (תהלים ה) פי לא אל חפץ רשע אפה לא יגרף רע.

בגין דא לא עאל לפרגודא, ולא חמי סבר אפי עתיק יומין, כמה דתנינן פתיב הכא לא יגרף רע, וכתוב ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי. ובגין כף פתיב, (ישעיה א) ידיכם דמים מלאו. זפאה חולקהו דבר נש דדחיל למאריה ויהא נטיר מאורח פישא, ונדפי גרמיה לאשתדלא בדחילו דמאריה.

תא חזי, בבקר זרע [את] זרעך, האי קרא אוקמוה. בבקר, דא הוא בזמנא דבר נש אתקיים בחיליה ויהא בעולימו, פדין אשתדל לאולדא בנין באיתתא דחזיא ליה, דכתיב בבקר זרע את זרעך.